

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В РУСЛІ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті. НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння.

Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Формула нової школи складається з дев'яти ключових компонентів. Перший – це повністю новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві. Також орієнтація на потреби учня в освітньому процесі та дитиноцентризм. Невід'ємною складовою є умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно. Ще одним фактором є нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя. Наскрізний процес виховання, який формує цінності, справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти, децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію, сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу, та, звісно, педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками – все це компоненти, що дають змогу перейти на новий ступінь освіти [1, 11].

Через це, вимоги до обов'язкових результатів навчання, орієнтація освітнього процесу на досягнення результату та робота вчителя визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності. До них належить: 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях; 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування; 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини; 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження; 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади; 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства; 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях; 8) навчання

впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі; 9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя; 10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості; 11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень [2].

Для того, щоб навчити педагогів взаємодіяти із новими правилами та актуалізувати їх вміння, після затвердження урядом нового Державного стандарту початкової освіти стали обов'язковими онлайн-курси для вчителів Нової української школи, один з яких є курс порталу EdEra. Він знайомить вчителів з новим Державним стандартом початкової освіти та методиками компетентнісного навчання. Курс складається з 6 модулів. Серед тем – Державний стандарт початкової освіти, методики компетентнісного навчання, інклюзивна освіта. Окремий блок присвячений нейропсихології: науці, що дозволяє вчителю зрозуміти особливості функціонування мозку дитини, виявити причини труднощів у навчанні та виправити їх. Під час навчання передбачається виконання різноманітних теоретичних і практичних завдань, результати яких впливають на отримання електронного сертифікату. У разі успішного проходження курсу, він зараховуватиметься як підвищення кваліфікації [3].

Так як однією з найглобальніших змін у Новій українській школі є запровадження інклюзивної освіти, то вчитель повинен вміти працювати не лише з дітьми, які потребують додаткового догляду, а і батьками учнів, асистентом учителя та навчитися складати індивідуальну програму розвитку для дітей з особливими освітніми потребами. Саме для цього було створено безліч безкоштовних онлайн-курсів, центрів освіти, платформ та вебінарів для підвищення кваліфікації вчителів та опрацювання методико-освітніх рекомендацій щодо ролі вчителя в інклюзивному процесі. Наприклад EdEra - студія онлайн-освіти, що співпрацює з Міністерством освіти і науки, тож тут є чимало освітніх можливостей, створених спільно з МОН. Міжнародний освітній центр - проводить майстер-класи та тренінги для вчителів, чимало з них присвячено методикам викладання з урахуванням психології та психосоматики дитини. Prometheus - громадська онлайн-платформа, на якій зібрані курси від українських науковців та перекладів іноземних курсів. Навчання відбувається у кілька етапів: перегляд відеолекцій, обговорення важливих питань на форумі з іншими студентами та викладачами, складання тесту та отримання сертифікату із підписом викладача. ВУМ (Відкритий Університет Майдану) – це освітня ініціатива, яка поширює ідеї і сприяє розвитку громадянського суспільства в Україні, тут можна не лише покращити педагогічну майстерність, а і вивчити мову жестів [4]. Переваги інклюзивного навчання для педагогів – це в першу чергу розвиток нових компетентностей: знань, різноманітних методик навчання і розвитку дітей з ООП, також отримання нового досвіду роботи в інклюзивному середовищі. Інклюзивне навчання допомагає налагодити співпрацю педагогічних працівників у закладі освіти й застосовувати командний підхід до реалізації освітнього процесу. Вчителі отримують методичну та консультативну допомогу від фахівців інклюзивно-ресурсного центру, ресурсних центрів підтримки інклюзивного навчання та інших ресурсів місцевої громади [5, 14-15].

Для того, щоб вчитель міг викладати у Новій українській школі, Міністерство освіти і науки планує запустити замість атестації сертифікацію вчителів, яка відбуватиметься у формі ЗНО. Спершу сертифікація та атестація вчителів існуватимуть паралельно. Міністр освіти і науки Лілія Гриневич зазначила, що сертифікація передбачатиме два етапи. Перший етап – це зовнішнє тестування. Це тест, який буде проводити Український центр оцінювання якості освіти, і цей тест буде перевіряти знання методики, особливості реформи, знання предмету. Він буде мати декілька компонентів. Друга частина – це моніторинг роботи вчителя безпосередньо в класі. Тому що одна справа – теоретичні знання, а друга справа – як він працює з дітьми безпосередньо. Це буде здійснювати Державна служба якості освіти, яка буде мати відповідні регіональні підрозділи. Зараз же закон “Про освіту” запроваджує добровільну сертифікацію вчителів. Педагоги, які пройдуть сертифікацію будуть вважатися такими, що пройшли атестацію, та отримають 20% надбавку до посадового окладу [6].

Тож, для того, щоб учитель міг відповідати всім стандартам та вимогам сучасної системи освіти в Україні, зараз створено безліч ресурсів та освітніх програм для підготовки до ефективної праці педагогічних кадрів, як одного з найважливіших суб'єктів освітнього процесу, в руслі концепції Нової української школи.

Список використаної літератури

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. —К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
2. Постанова КМУ № 87. [електронний ресурс]: [від 21 лютого 2018 р.] –Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p>
3. Нова Українська школа, 2017 [електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/startuvala-reyestratsiya-na-onlajn-kurs-dlya-vchyteliv-nush/>
4. Нова Українська школа, 2017 [електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nus.org.ua/articles/denavchatys-vchytelyam-chastyna-2/>
5. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
6. Нова Українська школа, 2017 [електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/mon-hoche-provodyty-sertyfikatsiyu-vchyteliv-u-formi-zno/>

Катерина Горда

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ ПРОЦЕСІВ «СТАРОЇ» ТА «НОВОЇ» УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

На сучасному етапі суспільного поступу гостро постає проблема модернізації освітньо-виховного процесу як одного з ключових концептів розвитку нації загалом та особистості зокрема, тому *сучасна українська школа* має ставити собі за мету не репродуктивне навчання, а, насамперед, – всебічний розвиток індивіда.

Відомий український педагог В. Сухомлинський говорив: *«Школа – не комора знань, а світоч розуму. Усі діти не можуть мати однакові здібності. І найважливіше завдання школи – виховання здібностей»*. Осмислюючи думку В. Сухомлинського, ми звернулися до програми *Нової української школи* (або ж *НУШ*), яка передбачає всебічний розвиток школярів, тому *метою* нашої статті є дослідження засад новітнього освітнього процесу в порівнянні з досвідом минулих років та практична перевірка системи НУШ.

НУШ – ключова реформа МОН, головною метою якої є створення школи, яка б ґрунтувалася не лише на сухих знаннях, а й на *компетентностях* – динамічних комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

Згідно з новим Законом України «Про освіту» школярі мають навчатися таким компетентностям:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність [1].

Цим компетентностям учні НУШ мають навчатися протягом 12-ти років, які вони проведуть за шкільною лавою. До 2018-го року повна середня освіта здобувалася протягом 11-ти років навчання, останні два з яких (тобто 10-11 класи) учні активно готувалися до ЗНО та вивчали цілу